

Yttrande

Dnr 17NAN39-4
2017-11-27

Yttrande - Remiss riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Generella synpunkter

Syftet att de förtroendevalda känner stöd och trygghet i sin roll är väldigt angeläget. I processen av revidering av riktlinjerna är en tydlig förankring och diskussion med representanter för samtliga partier som representeras i Kommunfullmäktige avgörande.

Kommunalförbundet Gästrikte Räddningstjänst borde i kraft av sin expertis och kontakt med förtroendevalda i andra kommuner vara en remissinstans.

Ett resonemang om att riskerna för förtroendevalda kan se olika ut beroende på vilken nämnd de företräder tillhör saknas helt.

Ett resonemang kring allmänna val och dess påverkan på risken för otillåten påverkan mot förtroendevalda och vilka, om några, förebyggande åtgärder valnämnden som lokal valmyndighet bör vidta saknas helt.

Det är positivt att riktlinjerna ska fastställas minst en gång per mandatperiod.

Riktlinjerna är i behov av en språklig granskning och översyn.

Riktlinjerna

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 har ett flertal förslag. I de förändringar av kommunallagen som träder i kraft 2018-01-01 finns dock inga ändringar som liknar det förslag demokratiutredningen kommer med avseende kommunernas ansvar för förtroendevaldas säkerhet.

Riktlinjerna saknar ett tydligt flöde eller process gör att det är svårt att navigera i riktlinjerna. De skulle tjäna på att tydligare utgå ifrån den vardag förtroendevalda befinner sig i. Följande är ett förslag på process;

1. Insatser i det förebyggande arbetet – där exempelvis riskbedömningar, utbildningar och planering ingår
2. Direkta insatser då otillåten påverkan sker – checklistor, dokumentation, ageranden vid direkta hot och dylikt
3. Efterarbete och förändring – analys av resultat, utvärdering av insatser och förändringar och justeringar i exempelvis riktlinjer, roller och framtagande av nya förslag om något saknas

Checklistor, mallar och liknande rutinbaserat stöd bör kopplas till var och en av de tre delarna så att det är tydligt vad som är relevant för vilken del.

Ett tydligare flöde kan också underlätta för förtroendevalda att mer "automatisera" vad den bör göra inför, under och efter ett sammanhang där den förtroendevalda riskerar att utsättas för otillåten påverkan. Efterarbete och förändringar bör vara lika viktig som de övriga delarna. Ständig förbättring är viktig för att möta en föränderlig verklighet.

Riktlinjerna fastställer även tydligt att säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret. Det tydliggörs även att det är respektive myndighets ansvar att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner och att det innefattar de medföljande kostnaderna. Stöd till en utsatt person är även det något som hanteras av respektive myndighet. Dessa konstateranden är naturligtvis en viktig del av riktlinjerna för säkerhetsarbetet i Gävle kommun. Däremot är det oklart varför det är relevant i samband med förtroendevalda. I synnerhet med tanke på att riktlinjerna fastslår att de förtroendevalda som grupp inte omfattas av något säkerhetsansvar.

Under rubriken 'förebyggande arbete' presenteras ett antal av flera modeller för ett förebyggande arbete. Det presenteras dock inte varför dessa metoder är lämpliga att användas för just förtroendevalda. Inte heller kommer riktlinjerna med vägledning eller rekommendationer utan presenterar enbart modeller och en uppmaning att ta kontakt med säkerhetsenheten. En vägledning eller rekommendation skulle i sig kunna anses vara ett förebyggande arbete. Riktlinjerna beskriver således inte ett förebyggande arbete utan konstaterar att det finns olika modeller för ett förebyggande arbete.

Hur kunskapen om riktlinjerna ska spridas till de förtroendevalda framgår inte. Remissen innehåller ett antal checklistor och ett åtgärdskort i "plånboksformat" men inga planer på om och i så fall hur dessa ska distribueras. Om syftet med riktlinjerna är att vara ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet bör information om riktlinjerna vara en central del. En generell informationsinsats till förtroendevalda borde vara en utgångspunkt och det borde finnas samordningsvinster för Gävle kommun om kommunledningskontoret genomför en sådan insats.

Uppföljningen av den interna rapporteringen och hur den ska användas för att andra förtroendevalda eller myndigheter ska kunna dra lärdom av resultatet av dem interna rapporteringen är något som borde finnas i riktlinjerna. I förslaget konstateras att en intern rapportering av händelser ska ske.

När det gäller beställning av väktartjänster vore det önskvärt om riktlinjerna kunde innehålla ett genomarbetat förhållningssätt eller detaljerade instruktioner. I nuvarande förslag omnämns dessa endast under rubriken 'förebyggande arbete' och något som kräver en uppdragsinstruktion och en fakturareferens. Att reducera användningen av väktartjänster till en kostnadsfråga vore i sammanhanget olyckligt. Det är dessutom otydligt varför just denna kostnad särskilt lyfts fram när riktlinjerna är tydliga med att kostnader hanteras av respektive myndighet.

Behov av ytterligare riktlinjer – Sociala medier, förebyggande åtgärder i samband med allmänna val

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 menar att "Det är särskilt viktigt att de hot som förmedlas över internet och sociala medier kan stävjas." Det är även något som Näringsliv & arbetsmarknad Gävle anser. Riktlinjer för hur förtroendevalda ska hantera hot och otillåten påverkan via sociala medier, som har andra möjligheter att rikta sig direkt till en enskild individ än andra medier, bör vara en central del av riktlinjerna.

En stor del av det dagliga arbetet för de förtroendevalda bedrivs i digitala miljöer och sociala medier. Med tanke på de senaste årens tydliga tendens av att mycket av väljarkontakter och politisk diskussion sker på sociala medier bör detta område belysas specifikt.

Tänkbara frågeställningar är;

- Hur ska en förtroendevald gå tillväga för att dokumentera hot på sociala medier?
- Hur gör en förtroendevald en riskanalys av exempelvis en Facebookgrupp, innan man ger sig in i en diskussion i gruppen?
- Hur agerar en förtroendevald om den blir hotad till livet via ett flertal sms?

Riktlinjer för vilka, om några, förebyggande åtgärder för hantering av otillåten påverkan av förtroendevalda som valnämnden i egenskap av lokal valmyndighet ska genomföra i samband med allmänna val bör utarbetas.

Hantering av de hot och den otillåtna påverkan som rapporteras

Det vore önskvärt med en tydlighet kring vad som händer och vem som har ansvaret för hantering av de hot och den otillåtna påverkan som riktlinjerna kräver ska rapporteras internt.

Med tanke på att en del av syftet med riktlinjerna är att förtroendevalda känner trygghet i förtroendeuppdraget vore det önskvärt att de förtroendevalda får kunskap om vad som händer med de rapporter om hot och otillåten påverkan som krävs och vem som har ansvaret för att rapporteringen förmedlas vidare och till vem.

Björn Selim

Nämndsekreterare/Utredare
Näringsliv & arbetsmarknad Gävle